

**Ministerieel besluit tot bescherming als monument van de "Stichting Van Wezel"
of het "Klein Begijnhof" in Diksmuide**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 5 juni 2013 tot vaststelling van een ontwerp van lijst van de als monument te beschermen "Stichting Van Wezel" of het "Klein begijnhof" in Diksmuide;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed en gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 8 mei 2014,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische en de sociaal-culturele waarde als monument:

de "Stichting van wezel" of het "Klein Begijnhof", gelegen in Diksmuide, Kleine Dijk 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 bekend ten kadaster:

Diksmuide, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummers 364L, 364M, 365E, 366A2, 366B2,

366M, 366N, 366S, 366T, 366V, 366W, 366Z
zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde en sociaal-culturele waarde:

Diksmuide - reeds in de herfst van 1914 bijzonder hard beproefd tijdens de IJzerslag - is één van de drie frontsteden waarin bijna geen enkel gebouw de oorlog overleefde. Hierdoor vormt de stad een belangrijke materiële getuige van de Eerste Wereldoorlog, die de frontstreek jarenlang in zijn greep hield ten koste van honderdduizenden levens.

De herneming van de kronkelende Handzamevaart die aan de stadsrand aftakt met daaraan gelegen o.m. het "Klein Begijnhof", was geen evidentie. In een plan van 1916 is immers het voorstel opgenomen om de vaart recht te trekken ten voordele van een nijverheidszone.

De historiserende wederopbouw wou de getraumatiseerde bevolking haar trots teruggeven. Het 'pittoresk' herbouwde stadscentrum, waarvan het "Klein Begijnhof" een voorbeeld vormt - in het interbellum "een altijddurende tentoonstelling van oude-Vlaamse bouwkunde" genoemd - staat dan ook in schril contrast met archiefbeelden van totale verwoesting.

Door markante historische reconstructies rondom de Handzamevaart is achter de wederopbouw, ook de laag van de historische evolutie bewaard. Ten noorden van de Handzamevaart wordt het begijnhof - ingeplant aan de stadsrand sinds de 13de eeuw - heropgebouwd, met ten westen aansluitend het nieuwe "Klein Begijnhof". Deze nieuwe functie, ook de "Stichting Van Wezel" genoemd, ontstaat als privaat huisvestingsinitiatief voor oorlogsweduwen en -wezen in het vernietigde gebied en vormt een goed voorbeeld van wederopbouw met sociale inslag. Het concept van kleine huisjes rondom een gemeenschappelijke tuin (met imposante lindeboom) verwijst naar godshuizen en het aanpalend begijnhof, waarop het een architecturale aanvulling vormt.

Historische, in casu architectuur-historische waarde:

Na de totale vernietiging lokt de wederopbouw hevige technische en architectuur-filosofische discussies uit, dit reeds in 1916 met het in Parijs goedgekeurde 'lijnrichtingsplan' van de Brusselse architect Charles Patris. Niettegenstaande de omvang van de vernietiging en de suggestie om naast de puinen een nieuwe stad te bouwen, wordt in 1919 beslist tot de in situ wederopbouw, onder leiding van de regionalistische architect Jozef Viérin. De eerste bouwactiviteit in de stad betreft de private woonhuizen in de periode 1919-1922. Grootschaliger projecten volgen pas vanaf ca. 1923, het "Klein Begijnhof" pas in 1931.

Zichtassen op beeldbepalende panden en gehelen, en poorten spelen een belangrijke rol in het gebied rond de Handzamevaart. De poort van de "Stichting Van Wezel" refereert zowel aan de poort van het nabijgelegen begijnhof, als aan deze van de vooroorlogse kazerne. Naast de poort zijn ook een aantal van de merendeels lage stichtingshuisjes gericht naar de straatzijde (Kleine Dijk), met de typerende tuitgevels, de korbhoogdeuren en het houtwerk met kleine roedeverdeling en luiken. De functie als stichting is afleesbaar in het geschilderd opschrift en in de geglazuurde tegeltjes met opschrift "Steun aan België". Het beeld van de heilige Godelieve boven de poort verwijst naar de Godelievekapel van het begijnhof.

Het pleingegeven met waterput en ook het woonconcept van het nabijgelegen begijnhof worden gespiegeld in het "Klein Begijnhof" of de "Stichting Van Wezel" ten westen van het begijnhof. Het "Klein Begijnhof" neemt het perceel in van de vooroorlogse rijkswachtkazerne, die op zijn beurt na de Franse revolutie gebouwd was op een onteigend begijnhofperceel. De muur tussen de binnenpleintjes van het begijnhof en de stichting is met het oog op zichtassen bewust laag gehouden, en aan de zijde van de stichting uitgewerkt met calvarie. Vanuit het "Klein Begijnhof" wordt de aandacht getrokken naar de toegangspoort, de hogere witgeschilderde begijnhofhuizen en de geelbakstenen kapel; vanuit het begijnhof naar de éénlaagse, geelbakstenen huisjes en de imposante lindeboom op het binnenplein.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).

Brussel,

30-05-2014

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS